

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

19 De Venditione & traditione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96570](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96570)

vero addenda sunt, quæ ipse hoc cap. scripsi, conclus. 14. & lib. 1. huius operis, ca. 13. num. 4.

10 Sed queritur, quid de iure patronatus ecclesiastici, quod ex ipsa institutione defertur filiis, nepotibus, & liberis, etiã si hæredes non sint, an & hoc possit à patrono, qui primus institutor non est in aliquem transferri, aut alienari, in præiudicium eorum, qui prima ipsius iuris patronatus institutione ad id vocantur? Nam Cald. conf. 19. tit. de iure patronatus. dubitationem hanc tetigisse videtur, ac tandem eius autoritate motus Cæsar Lambert. dict. quest. 2. art. 6. & art. 8. num. 7. definiuit, id fieri posse, ea itè vltus ratione, quod gradatim vocatio descendentiũ, & liberorum fiat, atque vivente possessore sequens in gradu, nec patronus sit, nec habeat ius patronatus. l. cum pater. §. penult. ff. de legat. 2. l. peto. §. fratres. ff. eodem. quæ quidem ratio probat, vivente possessore ad eius vitam translationem istam fieri oportere, non posse successori prima institutione absq; hæredis titulo vocato, nocere, nec præiudicium inferre, iure verius est, & id asseruerat Franc. in dict. capit. 1. de iure patronatus in 6. colum. 3. & ibi Anchar. Carol. Molinæ. in Alexand. consil. 18. colum. 2. lib. 5. Cardin. consil. 48. sensit Rochus Curt. dict. questio 33. & Paul. Parisi. consil. 48. lib. 4. ac Domin. conf. 32. à quibus hæc sententia contra Lambertini opinionem satis deducitur. Nam Calderi prioris sententia omnino auctor est, siquidè in ea specie, patronus Hospitali, cuius patronus erat, ius ipsum præsentandi dedit, quod forsitan fieri potuit speciali quadam ratione, argu. tex. in dict. capit. 1. de iure patronatus in 6.

Sexto, ab eadem & principali radice procedit, quod si testator instituit tribus hæredibus, vni eorum iusserit propriis ipsius hæredis impensis ecclesiam constituere, eaque fuerit consensu Episcopi constructa, mortuo testatore ab vno ex pluribus hæredibus, ius hoc patronatus non tantum acquiritur hæredi ecclesiam ædificanti, sed & omnibus testatoris hæredibus. text. in signis in l. his consequenter §. 1. versicul. sed & cum monumentum. ff. famul. l. ercis. secund. ex quo Bal. id adnotavit in Rubri. C. res inter alios acta colum. 1. cuius meminit Marcus à Mantua in apophthegmato 5. post iuris civilis commentarium hæres nomine testatoris, & eius iussu, ac mandato ecclesiam construxerit, & ideo eius hæreditatis ius patronatus acquisitum censetur. quamobrem ex hac ratione, & Jurisconsult. decisione falsa videtur opinio Rochi Curt. de iure patronatus in verb. pro eo, quod in princip. dum is opinatur, ecclesia iussu testatoris constructa ab hærede, post eius obitum adhibito consensu Episcopi, ius patronatus hoc hæreditarium nõ esse. id etenim falsum est, sicuti & aliis rationibus, hac minime adducta, exultat Cæsar Lambert. de iure patronatus. lib. 1. part. 1. qu. 2. articul. 11. num. 4.

CAPVT XIX.

Traduntur aliquot interpretationes ad l. quoties, C. de rei vendicat.

SVMARIA.

- 1 Venditor qui rem ipsam possidet, præcisè cogendus est ad traditionem.
- 2 Eadem re duobus vendita, quorum prior dominium speciali iure acquisiuit absque traditione, si præsertur posteriori, cui reals facta fuerit traditio.
- 3 Late examinatur an princeps venditionis, donationis, aut privilegij titulo, dominium transferat sine traditione.
- 4 Etiam in ecclesia, & ecclesiasticis personis venditibus locus est decisioni l. quoties C. de rei vend.
- 5 Bona fides secundum emptoris necessaria est, ut is possit vti dicta l. quoties responsio.
- 6 In dubio cui præsumatur facta prius rei vendita traditio.
- 7 Res vendita cum pacto de non alienando, appositæque hypobeca, non transiit per traditionem in dominium secundi emptoris.
- 8 An dicta l. quoties constitutio admittenda sit in contractu locationis.

Quoties duobus in solidum, prædium iure distrahitur. manifesti iuris est, eum cui priori traditum est, in detinendo dominio esse potiorē d. l. quoties, cui convenit Regia l. 50. tit. 5. par. 5. Huius constitutionis ea est ratio, quod dominium regulariter nequeat in alium transferri aliter, quam per traditionem. l. traditionibus. C. de pact. l. nunquam. ff. de acquir. rer. domin. §. per traditionem. Institut. de rer. diuis. is vero, qui rem aliquam vendit, aut donat, priusquam ipsam tradat, nullum ius dominij transfert. l. pen. C. de rei vendic. l. alienatum ff. de verb. signifi. sed tantum actione personali ad rei traditionem con-

ueniri potest. l. ult. §. Lucius. ff. de don. l. qui tibi. C. de hered. vel actio. vend. igitur ex duobus emptoribus is potior censetur, quo tradita fuerit, licet in contrahendo posterior fuerit. l. pæ autem §. si duobus ff. de publi. l. si ea res. §. vlti. ff. de actio empt. receptam solute nec ad dandum, nec ad tradendum, teneri, sed mi- stam esse eius obligationem, ita quidem, vt si dominus sit, dominiumque per rei traditionem trãsserit possit in emp- torem, aut rem ipsam tradere, præcisè ad eius traditionem cogendus sit: si vero non habeat rem, nec ipsam traditionem possit, ad interesse teneatur, iuxta Martini opinionem rela- tam à gloss. in l. i. in princ. ff. de act. empt. & Accurs. in §. peritum. ff. de emptio. & vendit. vbi text. hanc partem probare videtur, quam veritiorem esse existimant Bartol. in d. l. certi conditio. nu. 21. ff. si certum peta. & in l. stipulatione non diuiduntur. qu. 3. num. 38. ff. de verborum obligat. vbi asserit hanc opinionem communem esse. idem eam secuti fatentur Imol. Abb. nu. 16. & Felin. nu. 34. in c. iohannes de sede in stru. l. in §. actionum. n. 147. de ad. Rebuff. in l. vnic. C. de sent. qua pro ea quod interest, in verb. quantitas. no. Anton. Burgens. in Rab. de emp. col. 1. cuius examinationem em- mitto, scio etenim posse iure defendi, maximeque Juris- consultorum autoritatib. probari. venditorem etiã rem ip- sam habeat, non posse præcisè cogi eã tradere, dominium- que transferre, imo liberabitur is præstando interesse se- cundum Accurs. in d. l. 1. quæ quidem opinio aduersus com- munem late instruitur ab Aleatio in d. l. vnic. C. de sent. qua pro ea non immerito d. l. quoties constitutio processit, ea vero dilige- ter inspecta, aliquot perpendi poterunt ad ipsius consti- tutionis veram interpretationem.

Primum, eam decisionem admittendam non esse in his casibus, quibus singulari quodã iure ex solo contractu citra traditionem transfertur dominij, tunc etenim, qui prius contraxit non expectata rei traditione, præsertur cæteris, etiam quibus traditio facta fuerit quod Doct. communiter adnotarunt in d. l. quoties maxime Iaf. col. 2. gloss. & inibi om- nes in c. si tibi absenti. de præb. in 6. Abb. post alios in c. continetur. de his que sunt à prala Abb. in c. suggestum 1. notab. de iure. patron. Ludou. Gozad. conf. 14. num. 13. Panor. conf. 91. num. 7. lib. 5.

Secundo deducitur ex his, re vendita duobus, quorum prior ecclesia, vel ciuitas est, in quas ex privilegio domini- um absque traditione transfertur, iuxta l. vlti. C. de sacros. Ec- cles. priorem hunc emptorem præferendum esse, etiam si alteri postmodum res vendita & tradita fuerit. ita sane fatentur hi, qui præcedentè illationem probauerunt. & Ro- man. conf. 298. siquidem constat primo emptori dominium acquisitum fuisse, ex solo contractu emptiois, præter tra- ditionem, & ideo traditio secundo emptori facta non potuit eidem dominium tradere, & probatur in c. Abbate Iaf. de regul. iur. in 6. gloss. expressim hoc voluit in d. §. si duobus. ff. de publ. & Hippol. in l. qui duobus ff. de falsi. idem gloss. in verb. in rem. & ibi Iaf. post alios num. 25. in d. l. vlt.

Tertio constat prædictam constitutionem nõ procedere in re à principe donata vel vendita. Nam licet posteriori donatario, vel emptori tradita sit prior tamen ex solo con- tractu absque traditione potiora iura habebit, quo ad do- minium, quod ex sola donatione principis, vel contractu etiam sine traditione in eum translatus censetur secundum Bal. & Ifern. in cap. 1. §. inuestitura de noua forma fidei. nu. 2. Arcim. in l. 3. in princip. col. 2. ff. de acquir. poss. Iofan. Andr. in capit. olim. de verbor. significat. Bal. in proemio feudor. num. 28. Angel. in l. i. §. si de rei vendic. Iaf. super vsibus feudor. nu. 72. Deci. in l. tradi- tibus num. 4. Iaf. ibi licet dubitantem. num. 5. Roger. à Mota. n. 13. qui hanc opinionem fatetur communem esse, idem notat Alexand. consil. 186. col. vlt. lib. 2. consil. 3. num. 7. lib. 5. & consil. 155. num. 16. lib. 6. Abb. consil. 63. colum. vlti. lib. 2. Curru. Senior consil. 48. colum. 15. & in specie ad l. quoties, interpretationem hoc adnotarunt Iafon ibi. colum. 2. Roma. in dict. conf. 298. idem Iaf. consil. 27. li. 1. Gozad. dict. conf. 4. num. 13. Zaf. in tract. feudor. part. 5. fol. 3. & Paulus Parisiens. consil. 11. num. 58. libro 1. qui asseuerat hanc sententiam communem esse post Iafonem in dict. l. quoties. nu. 10. & tamen quia Doctores, & præsertim Bald. in dict. §. inuestitura. idem in Iaf. in d. proemio feudor. Deci. & Iaf. in dict. l. traditionibus. idem Iaf. in dict. l. quoties. num. 30. Alexand. & Paris. in dictis responsis expressim distinguunt contractum à privilegio: vt sane ex contractu principis non transferatur dominij absque traditione, ex privilegio

eo casu cesset ratio l. quoties. quæ dominii acquisitionem respicit per ipsam apprehensionem l. si ea res. §. vlt. ff. de actio. emp. nec locatio ius aliquod reale transfert. l. non solet. vbi. gl. & Bar. ff. loca. & l. emptorem. C. eod. tit. Hoc ipsum probatur auctoritate Iuriconsulti in l. operis. ff. locat. vbi operis duobus locatis satisfaciendum est priori conductori. quamobrem l. si. in d. l. quoties. 1. 3. limit. & n. 32. hanc sententiam ad illius legis interpretatione elegit. Quæ dubia videtur ex eo, quod licet in conductorem per traditionem non sit translatus dominium, nec ius reale, is tamen potentius ius habet, cum habeat saltem rei detentionem, à qua si expelleretur, ante omnia iudicis officio restituendus foret ad similitudinem eius, qui eum possideret, fuerit expoliatus. & ibi Bart. & Paul. ff. de donat. notatur in l. officium. ff. de rei vend. text. opti. in l. 11. tit. 10. part. 7. & præterea is, qui ex secunda locatione detinet, iure retentionis se defendit à priori conductore, qui tantum habet actionem personalem, non realem vt constat actio vero personalis non datur contra secundum conductorem, sed contra locatorem, & ideo lafonis opinio admittenda est, si secundus conductor, cui res prius tradita fuit possessioni non incumbat, quod si rem ipsam is possideat, nulla poterit actione impetiri, imo præferendus erit priori conductori, ab eoque defendendus, sicuti opinantur Rota indices decif. 1. tit. de loca. in antiquioribus. & decif. 879. in antiq. Bartol. Socin. conf. 29. lib. 4. & Alex. consil. 122. col. 2. lib. 5.

Decimo, an sit locus d. l. quoties. vbi prior venditio iurata fuerit, à plebisque dubitatur, eam tamen dubitationem ipse examinavi in Epitome de sponsal. par. 1. ca. 5. n. 9. Cæterum plura ad præmissæ constitutionis enucleationem requirenda sunt à Iaso, ibidem, cui adde Carol. Molin. in consuet. Paris. §. 30. q. 21. & de clausula constituti Deci in l. contractus. n. 14. ff. de regul. iur. eund. conf. 598. & Hippol. iug. 82. Andr. Tiraqu. de iust. part. 1. nu. 2. & seq. vsque ad 28.

CAPVT. XX.

De ecclesiarum, & sacrorum templorum immunitate.

SVMARIA.

- 1 An idem sint libertas, & immunitas ecclesiastica.
- 2 Immunitas ecclesiarum, & sacrorum templorum, an iure naturali vel lege diuina statuta sit, & inibi veterum hæc de re exempla.
- 3 In tractatu de ecclesiarum immunitate iura Pontificia præferenda sunt legibus seculæ ibus.
- 4 Ecclesia etiam non consecrata habet hæc, de qua agimus, immunitatem, & quid de hospitalibus.
- 5 Qualiter accipiendi sint canonis, qui sub ecclesia, & quadraginta passibus, circum immunitas conceditur, & de palatio Episcopi.
- 6 Fugiens ad eucharistiam, quam sacerdos extra ecclesiam fert, an sit defendendus hæc immunitate.
- 7 Homicida proditorius potest ab ecclesia uelli, & inibi late traditur in c. 1. de homicid.
- 8 Quid de raptoribus virginum.
- 9 An assensus ex hac immunitate sint defendendi, ne abducantur à templis, item de abortiuis poculum auribus.
- 10 Latissime expenditur materia de assensibus, & vera interpretatio text. in c. 1. de homicid. in 6.
- 11 Ecclesiarum immunitas licet excommunicato proficiat, non tamen infidelis, nec heretico.
- 12 Fugiens ad ecclesiam, quem iudex aspectu, & cursu persequitur, ab ea extrahi non potest.
- 13 Quid de eo, qui per ecclesiam ducitur captus, & de eo, qui se exemerit à famula iudicis, vel fugerit à carceribus ad ecclesiam.
- 14 Debitores an possint ab ecclesia abduci.
- 15 Intellec. c. vlt. de immunit. eccles.
- 16 Clerici etiam à iudice ecclesiastico non sunt enuellendi ab ecclesia, si ad eam fuerint.
- 17 An fugiens ad ecclesiam, qui ab ea iure abduci non potest, possit ibi vinculis ligari, aut obliuere, ne alimenta ad eum deferantur.
- 18 An à foribus ecclesie possit fugiens ad eam abduci, & an delinquent in ecclesia ex hoc sint fori ecclesiastici, vel potest à iudice laico puniri.

Immunitas, quod frequentius est pro exemptione à muneribus, & honoribus assumitur l. i. ff. de iure immuni. nam auctore Felso immunitas est, qui præstare munia non tenetur. Sic immunitas ecclesiastica dicitur ecclesiastica libertas, quæ & ad rerum & personarum ecclesiasticarum libertatem & exemptionem pertinet, vt hæc sint ab oneribus, & publicis muneribus libera, & immunes. text. est in c. aduersus. de immunit. eccle. quo in loco libertas personarum, ecclesiastica immunitas dicitur. notat Syluest. in verb. immunitatis in prim. nec id temere admonemus, sed vt ad interpretationem constitutionum, quæ penas infligunt violentibus ecclesiasticam immunitatem, expeditum sit eadem penas etiã obtinere ad-

uersus eos, qui non tantum ecclesiarum privilegia, & exemptiones perturbatione, sed & personarum ecclesiasticarum immunitatem infringunt. Tametsi Caiet. in verb. immunitas. §. 1. in eo differre, quod libertas ad personas, immunitas vero ad ecclesias, res & tēpla pertineat, adducit text. in extrat. 1. de priuileg. 4. vers. incendiarios inter communes. qui tamen immunitate ecclesiastica distinxit, non autem ecclesiastica immunitate & libertatem ecclesiasticam differre probat. Nos vero hoc in capite aliis omnis de ecclesiasticam immunitate tractabimus, inquirētes, quo iure statutum sit, neminem vteneque sceleratum ab ecclesia inuitum extendendum fore, ac deinde examinantes, quid iura circa hæc tradiderint, quamobrem tribus duntaxat conclusiōibus prænotatis. plura ad hanc rem pertinentia deducemus.

Prima conclusio, hæc templorum & ecclesiarum immunitas iure naturali statuta non est, nec ex eo veterum criminum auctores etiam inuitos ad punitionem à templis extrahi, quod probatur, hæc etenim immunitas non est de primis principis iuris naturalis, quæ dicitur nulli nocendum esse, ratione viuendum fore. nec ab his necessario deducitur, nam licet Deum colendum esse, ad ius naturale pertineat, non ex hoc sequitur homicidam fugientem ad templum, vel ecclesiam, non esse inde deducendum vt puniatur, siquidem criminum punio iure naturali, diuino & humano stabilita est. Et præterea ius naturale tolli, aut mutari humanis constitutionibus non potest, licet ab his de clarari possit, sicuti probauimus in Epitome de sponsal. 2. part. c. 6. §. 9. nu. 2. & tamen ecclesiarum immunitas non tantum quoad declarationem, sed & quoad nouam constitutionem humanis iuribus & legibus subiicitur, quod nemo negabit, igitur consequens est, eam iure naturali statutam non esse.

Secunda conclusio, immunitas hæc ecclesiarum iure diuino, quod vt lex diuina in ecclesia Christi custodiendum est, minime statuitur. leges etenim veteris testamenti aduentu Christi expirant. cap. translatio. de consuet. tradit. Thoa. 2. qu. 98. art. 1. & q. 94. art. 3. Magister in 4. sem. dist. 3. & ideo quævis lege Mosaicæ ab altari nullus ad punitionem criminis euellendus esset, non deducitur ex eo hæc immunitatem diuina lege sancitam apud ecclesiam esse, lege vero Evangelica non est hæc immunitas statuta, quemadmodum et sacris Euangelis apparet, & ratione probatur, quia à Christo Iesu nulla lex instituta fuit præter naturalis iuris præcepta, nisi de his, quæ ad sacramenta & articulos fidei pertinent omnino, auctore Thoa. 1. a. q. 108. art. 1. & 2. & quæstio. 4. art. 13. sed id hæc immunitas iuris naturalis non est, nec ad sacramenta, nec ad fidei articulos attinet, ergo non est de iure diuino Evangelico instituta.

Tertia conclusio, immunitas ecclesiarum iuste, sancte, & legitime, ad Christianæ religionis utilitatem, sacrorum Canonum Ecclesie vniuersalis, sanctorumque virorum auctoritate, humano & positiuo iure fuit, & est statuta. Hæc probatur. Num. etenim ca. 35. iussit Deus qualdam ciuitates constitui in præsidia homicidarum, fugitiuorum. idem legitur ca. 20. Josu. & Deuteronom. c. 19. atque ita Exod. 21. altare ipsum Dei hoc privilegio instituitur, vt ad id confugiens extrahi, aut diuelli ad punitionem inuitos non posset, tametsi in his locis probetur, delictis, & homicidiis non voluntaris religium fuisse aras & templa. Quod & de gentiliū templis fatetur Thucydides l. 7. quibus expressim conuenit ius civile ex Iulianianis Nouellis in Authent. de mand. princip. §. sed nec homicidis. & Regia l. vlt. tit. 11. part. 2. de quibus statim nu. 7. de de de templorum immunitate fere in vniuersum, & generaliter multa sunt ex libris Regum testimonia. Nam idem traditur 3. Reg. cap. 1. a. & 3. quibus veteris Testamenti auctoritatibus hæc templorum & ecclesiarum immunitas comprobatur, & ostenditur iustissime lege humana statutam esse. Sunt & ad hanc partem comprobandam Diui Augustini, aliorumque sanctorum virorum testimonia, quorum Gratian. meminit 17. quæst. 4. præsertim ca. viros. ca. reum. cap. confis. & cap. desinit. vbi & concilia ad id citantur. text. ecclesiasticus c. inter alia. c. penult. & in d. de immunit. ecclesie. ad constitutum. 1. 7. quæst. 4. l. 2. 3. & l. præsentis C. de his qui ad ecclesie confu. Regia l. a. tit. 19. part. c. His accedit quod & apud veteres, quibus veri Dei cognitio deerat, aris & templis honos hic habebatur. Nam & apud Plautū in Mostellaria act. 5. scena 1. Tranio seruus, nec à Teuropide & Lorariis puniretur, ad aram confugiens, inquit, Interim ego hanc aram occupabo. Te. Quid ita? Tra. Nullam